

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

Media- en informatiegeletterdheid

Hoe Comundos bijdraagt aan informatie en mediageletterde steden voor iedereen

Bart Vetsuypens

Mohammed Alashqar

Comundos

Vertaald naar het Nederlands en gereviseerd door:

Annalisa Cornelis

Lynn-Macy De Smet

Emilie Ghesquiere

Janica Lammens

Imme Van Deynse

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

Abstract

Dit hoofdstuk onderzoekt het concept van Media Information Literacy (MIL) of mediageletterdheid en hoe de organisatie Comundos bijdraagt tot de bevordering ervan. Als eerste wordt de definitie van MIL besproken en daarbij ook het belang ervan in het digitale tijdperk waarin we leven. Vervolgens worden de uitdagingen bij de bevordering van MIL besproken en wordt de nood voor een betere aanpak benadrukt. Dit hoofdstuk spitst zich toe op de rol van de organisatie Comundos, die een bijdrage levert via verschillende initiatieven zoals trainingsprogramma's, workshops en online cursussen. De inspanningen van de organisatie om educatieve middelen te verbeteren bij verschillende doelgroepen komen ook aan bod. Daarnaast zal het gaan over de impact van de initiatieven van Comundos en de uitdagingen bij het meten van de effectiviteit van de initiatieven. De nood aan een betere en bredere aanpak voor MIL wordt benadrukt. Dit betreft ook de samenwerking tussen verschillende betrokkenen zoals docenten, beleidsmakers en mediaorganisaties. Tot slot benadrukt dit hoofdstuk het belang van MIL om de mediageletterdheid en kritisch denkvermogen van individuen te bevorderen, en toont het de impact van Comundos en de uitdagingen omtrent MIL in het digitale tijdperk.

Trefwoorden: Media Information Literacy, Comundos, Digitale vaardigheden, Storytelling, Pedagogische hulpmiddelen, Kritisch denken

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

Introductie

Welke soort educatie stimuleert kritisch denken, samenwerking, creativiteit, innovatie, flexibiliteit en communicatie? Hoe kunnen we educatie verbeteren in de complexe wereld waarin we leven, zowel binnen als buiten de klaslokalen? In het digitale tijdperk is media een essentieel onderdeel van het dagelijkse leven, zeker voor studenten. Om werkzame wereldburgers te zijn, is het voor studenten noodzakelijk om toegang te hebben tot bronnen die verschillende perspectieven bevatten. Hierbij is zowel formeel onderwijs als informele leerervaring nodig, zoals tv of films kijken. Al kan overvloedige informatie in de media ook tot nieuwe uitdagingen leiden zoals misinformatie, nepnieuws en vooroordelen. Daarom is mediageletterdheid zo onmisbaar om mensen toegang te geven tot de media, en ze die te laten analyseren, evalueren en zelf creëren in diverse vormen.

Comundos is een non-profit organisatie die de interculturele dialoog en wereldburgerschap stimuleert aan de hand van educatie en technologie. Het doel is een open en inclusieve wereld creëren waarin diverse culturen samenkomen en van elkaar leren. Sinds 2014 ontwikkelt de organisatie online en offline cursussen rond de digitale wereld, in het bijzonder bedoeld om personen in landelijke gebieden op te leiden.

Deze informele leertechnieken, die buiten het traditionele onderwijs plaatsvinden, maken het mogelijk voor mensen om hun persoonlijke interesses te verkennen. Tv kijken, lezen en naar de radio luisteren brengt leerlingen in aanraking met een grotere verscheidenheid aan onderwerpen. Onze missie bevordert mediageletterdheid en interculturele dialoog, waardoor mensen met verschillende culturele achtergronden ideeën en meningen kunnen uitwisselen. Dit bevordert ook het begrip en respect voor culturele diversiteit. Deze concepten zijn wereldwijd essentieel om communicatie, wederzijds begrip en respect tussen diverse samenlevingen te verbeteren en om een vreedevolle wereld te creëren.

Mediageletterdheid

Met de opkomst van sociale media en online platformen, wordt kennis over media steeds belangrijker. Het helpt individuen om verkeerde informatie en onbetrouwbare bronnen te identificeren en zo kritisch denkvermogen te bouwen. Men moet begrijpen hoe media onze percepties en attitudes vormen en hoe men media content kan creëren. De unieke aanpak van Comundos is gebaseerd op het idee van gemeenschapsvorming met mensen die samenwerken en content creëren.

Comundos biedt een online platform waar mensen van andere culturele achtergronden kunnen samenkomen om te creëren, media- informatie te delen en ideeën uit te wisselen zodanig dat iedereen kan leren van elkaars inzichten. Comundos benadert mediageletterdheid vanuit een focus op samenwerking, creativiteit en gedeelde kennis. Op die manier zet Comundos personen

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

aan om kritisch media te gebruiken en maken. Met hun cursussen leiden ze mediacoaches op, en ze bieden Train-The-Trainer workshops aan om jongeren de technieken van 'storytelling' mee te geven, evenals de technologie om de verhalen te digitaliseren en strategisch te verspreiden. Deze workshops komen thema's aan bod zoals wereldburgerschap, mediageletterdheid en inter- en intrapersoonlijke vaardigheden.

Mediageletterdheid wordt ook gebruikt om ethische en diverse perspectieven in slimme steden te bevorderen. Dit kan burgers helpen om vooroordelen en stereotypen in de media te herkennen en bestrijden, maar ook om dit verschil in perspectief te herkennen en te waarderen. MIL helpt burgers om diversiteits- en integratie-initiatieven in hun steden te ondersteunen en een eerlijkere en rechtvaardigere samenleving te creëren. Ook informeert het de burgers en maakt het hun zelfbewustzijn over keuzes die ze maken. Ze worden bewust van de impact van het beleid en de projecten die in hun stad worden gerealiseerd.

Mediageletterdheid is een cruciale vaardigheid in de hedendaagse samenleving. Organisaties zoals Comundos dragen via online samenwerking bij aan interculturele dialoog en mediageletterdheid. Mediageletterdheid wordt ook gebruikt om ethische en diverse perspectieven in slimme steden te bevorderen. Dit leidt tot betere burgerparticipatie en een rechtvaardige samenleving.

Pedagogie

Een ander doel van het Media and Information Literacy Framework (MIL) is om onderwijs aan te bieden over betrouwbaarheid van bronnen en het identificeren van vooroordelen. Zo kan men vervolgens eigen oordelen vormen en de wereld op een creatieve, ethische, duurzame manier te veranderen (Grizzle, 2018).

De volgende manieren werden gebruikt om mediawijsheid te meten:

1. Bewustzijn over de mediatisering van de maatschappij
2. Inzicht in mediaproductie.
3. Inzicht in de vormgeving van de werkelijkheid door media
4. Gebruik van randapparatuur, software en applicaties
5. Oriënteren in verschillende media omgevingen
6. Bronnen raadplegen en verwerken
7. Content creëren
8. Deelnemen aan sociale netwerken
9. Reflecteren over persoonlijk sociale media gebruik
10. Zelfstandig mediagebruik

Doelen van de Digital storytelling workshop van Comundos

Uit onderzoek blijkt dat we cognitieve vaardigheden ontwikkelen door digitale verhalen te verspreiden. Deze hebben een positieve impact op geluk, verantwoordelijkheid en ontwikkeling van identiteit. Gedachten, oordelen en waarden zijn belangrijke elementen van cognitief geluk, ook wel

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

algemene tevredenheid. (Ott, 2020). Emotie heeft een invloed op cognitieve processen zoals perceptie, aandacht, verwerking van leerstof, geheugen, redeneren probleemoplossend denken (Gupta & Kishore, 2017).

Studenten gebruiken hun laptops en smartphones als hulpmiddelen om verhalen (audio/afbeeldingen/video's) te creëren en te verspreiden op het internet. De workshops verstrekken niet alleen kennis en middelen voor storytelling, maar leggen de focus op mediageletterdheid om verhalen in een relevante context te produceren aan de hand van de stappen op de volgende afbeelding.

Wanneer we samenwerken met organisaties, streven we naar de volgende resultaten:

1. Het integreren van nieuwe communicatietechnologieën, media-educatie en overkoepelende thema's in middelbare scholen, lerarenopleidingen en sociale organisaties.
2. Het versterken van de capaciteiten van organisaties en sociale bewegingen om hun ervaringen te documenteren en te delen.
3. Het uitvoeren van acties om zichtbaarheid te vergroten bij een breder publiek, zodat uitwisselingen tussen gemeenschappen in het Zuiden en Noorden mogelijk worden.

Doelen van de cursus digitaal verhalen vertellen

- **Reflectie**

Reflectie op kritisch gedrag ten opzichte van media, inclusief het vormen van meningen en bewustzijn over ethiek, is essentieel voor het begrijpen van de impact van online identiteit. Het is belangrijk om stil te staan bij hoe we onszelf, onze vrienden en anderen presenteren wanneer we

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

iets online plaatsen. Daarnaast vraagt deelnemen aan publiek debat om een zorgvuldige evaluatie van bronnen: zijn ze betrouwbaar en voldoen ze aan de principes van internetgebruik? Het is ook cruciaal om stil te staan bij hoe om te gaan met auteursrechten en Creative Commons-regelgeving. Wanneer je online communiceert, is het belangrijk om een formaat te kiezen dat past bij je boodschap en je publiek. Door bewust met deze elementen om te gaan, kunnen we op een zinvolle en verantwoorde manier deelnemen aan online communicatie.

- **Analyse**

Analyse van media houdt in dat je leert lezen om kennis en inzicht te krijgen in hoe media werken en wat hun invloed is. Het aannemen van een "what's in it for me"-mentaliteit, oftewel kijken door de ogen van de kijker, helpt om een boodschap beter te begrijpen. Elke kijker heeft unieke aannames en perspectieven die de boodschap kunnen beïnvloeden. Soms kan het nuttig zijn om een verhaal vanuit een ander perspectief te vertellen.

Kennis over ritme, spanning en het effectief gebruik van tijd is cruciaal in media-analyse. Je moet jezelf afvragen welk verhaal je wilt vertellen en emoties kunnen hierbij als leidraad dienen. Daarnaast is het belangrijk om na te denken over de impact van beelden; het is niet altijd nodig om alles expliciet te maken.

Ook begrip van auteursrechten en Creative Commons, en de regels die hierop van toepassing zijn, is belangrijk bij media-analyse. Door deze regels na te leven, kun je ethisch en legaal handelen terwijl je boeiende en betekenisvolle content maakt.

- **Techniek**

Web 2.0-toepassingen zijn essentiële hulpmiddelen voor het maken en delen van multimedia-inhoud online. Om deze bronnen effectief te gebruiken, is het noodzakelijk om te leren hoe je mediabestanden opslaat en beheert op je computer of telefoon door een gestructureerde mappenindeling te maken.

Het gebruik van open-source videobewerkingsprogramma's vereist begrip van technische aspecten zoals het synchroniseren van geluid en beeld, interactieve mogelijkheden en creativiteit. Daarnaast is het belangrijk om pixels en beeldformaten te begrijpen en video's om te zetten naar het beste formaat.

Een algemene kennis van verschillende bestandsformaten is noodzakelijk bij het creëren van multimedia-inhoud. Dit omvat de mogelijkheid om geluidsopnames te maken met ingebouwde of externe microfoons, basisfotobewerking zoals bijsnijden en het aanpassen van licht en contrast, en het zoeken en downloaden van muziek en afbeeldingen van websites die rechtenvrije content aanbieden. Daarnaast is het belangrijk om te leren hoe je video's exporteert en publiceert op platforms zoals Facebook, YouTube en Vimeo.

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

- **Creativiteit**

Creativiteit is een essentieel onderdeel van zelfexpressie en deelname aan multimedia-inhoud. Brainstormen over een specifiek onderwerp is een effectieve manier om ideeën te genereren. Vervolgens is het structureren van ideeën via een storyboard een cruciale stap in het bepalen van wat je wilt overbrengen. Leren hoe je een verhaal vertelt met beelden is een belangrijke vaardigheid in multimedia-creatie, omdat beelden vaak krachtiger zijn dan woorden.

Het is ook belangrijk om te leren denken in beelden en te werken met effectieve schrijf- en scripttechnieken, evenals de klassieke opbouw van een verhaal. Om een pakkend verhaal te maken, moet je rekening houden met de factoren die bijdragen aan het succes ervan, zoals het bewust gebruiken van de volgorde van beelden en chronologie. Werken met eenvoud en het principe van "less is more" volgen, is essentieel bij multimedia-inhoud om je boodschap niet te ingewikkeld te maken.

Emoties spelen een belangrijke rol bij de impact van een multimedia-project, dus het is belangrijk om de emotionele impact van het verhaal te overwegen. Humor kan een effectief middel zijn om een publiek te betrekken, maar het is belangrijk om bewust te zijn van culturele verschillen, aangezien wat voor de ene groep grappig is, voor een andere groep als zwak of beledigend kan worden ervaren. Door rekening te houden met deze factoren, kun je boeiende en effectieve multimedia-inhoud creëren die je publiek aanspreekt.

- **Werken met audio**

Wanneer je werkt met audio is een diepgaand begrip van intonatie en stemgebruik cruciaal. Bepaalde geluiden kunnen emoties oproepen en een specifieke sfeer creëren. Dat is essentieel om een boodschap effectief over te brengen. Om kwalitatieve opnames te maken, is het belangrijk om geluiden op te nemen in een stille omgeving. Daarnaast biedt het internet een uitgebreide collectie geluiden die kunnen worden geïntegreerd in je audioproductie om deze aantrekkelijker en meeslepender te maken.

Evaluatie van de cursus en content van studenten

De evaluatie van de cursus onder de deelnemers heeft geleid tot opmerkelijk positieve reacties. De cursus heeft deelnemers gesterkt en hen voorzien van de nodige vaardigheden en kennis die ze in hun toekomst kunnen toepassen. Naast de cursus-evaluatie biedt de didactische inhoud die door de deelnemers zelf wordt geproduceerd waardevolle inzichten. Deze content behandelt cruciale thema's die relevant zijn voor het klaslokaal. Het opnemen van door studenten gecreëerde content in de cursus biedt een kans op persoonlijke groei en stimuleert creativiteit, terwijl het een unieke kijk op het leerproces geeft.

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

De content van studenten, met verhalen en ervaringen uit stages en taalcursussen, is beschikbaar op Comundos.org en YouTube.

<https://www.comundos.org/en/content/language-courses>

<https://www.comundos.org/en/content/climate-change-classroom>

Toegang tot betrouwbare informatie

Kameroense jeugd een stem geven via digital storytelling

Sengafor benadrukt dat het cruciaal is om digitaal verbonden te zijn met afgelegen gebieden. Hij woonde een cursus bij die aangeboden werd door Comundos en nu leert hij jongeren tussen 12 en 20 jaar oud over mediageletterdheid op een platform dat gebruikt wordt door tien van de dertig scholen.

Taalvaardigheid en communicatievaardigheden zijn cruciale ICT-skills. Studenten leren hoe ze zichzelf moeten uitdrukken, hoe ze hun verhalen kunnen vertellen met woorden en beelden en ze leren een visie ontwikkelen. Sengafor verduidelijkt, 'Jonge mensen vinden dit veel interessanter dan saaie lessen in een klaslokaal.' Ze kozen foto's die pasten bij hun verhalen, experimenteerden met zinstructuur en dachten na over globale thema's zoals migratie en klimaatverandering. Zo verruimden ze hun horizon verder dan hun vertrouwde omgeving.

Het doel is om jonge mensen te leren hoe ze hun stem kunnen gebruiken. Van zodra ze een eerste versie van hun verhaal hebben, krijgen ze een peerevaluatie en leren ze kritisch zijn over hun eigen werk. Daarna leren ze hoe ze hun verhaal moeten ontwikkelen, beelden uploaden, inspreken en achtergrondmuziek toevoegen. Het mooie aan digital storytelling is dat zelf zonder internet de voorbereidingen nog steeds kunnen uitgevoerd worden. Wanneer het internet dan wel weer werkt, kunnen de afgewerkte verhalen online gepost worden.

Sengafor legt uit dat storytelling studenten actief informatie laat opzoeken en hun leren hoe ze hun eigen mening kunnen vormen. Door de verhalen te delen en erover na te denken over oplossingen, ontwikkelen jonge mensen een ruimer denkbeeld en tolerantie naar anderen toe. Digital storytelling kan ook taboes aankaarten zoals kindhuwelijken en vrouwelijke genitale verminking (vgv) die gangbaar zijn in sommige gemeenschappen. Sengafor gelooft dat deze onder de aandacht gebracht moeten worden.

In Colombia, op het La Guajira shiereiland, leeft de inheemse Wayuu gemeenschap. Zij worden geconfronteerd met duizenden Venezolanen die Colombia in vluchten door hun afgelegen gebied. Om dit probleem aan te kaarten, gelooft Julio Gaítan, een professor aan de Universidad del Rosario, dat ICT-skills en digital storytelling een cruciale rol kunnen spelen in het samenbrengen van Venezolanen en Colombianen. Daarom werkte Comundos samen met de universiteit om een masterclass te geven aan onderwijzers van de Wayuu gemeenschap. Hun verhalen zijn gepubliceerd en vertaald op comundos.org. Je kan ze ook vinden door op Google te zoeken naar 'Comundos Colombia'

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

Burgerschap door Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen: een praktische gids

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs) zijn ontwikkeld door de Verenigde Naties in 2015. Dit werd gedaan als een wereldwijde oproep tot actie om armoede de wereld uit te helpen maar ook voor natuurbehoud, welvaart en wereldvrede. 17 doelstelling werden met 169 subdoelstellingen opgesteld om duurzame ontwikkeling in elk veld, bijvoorbeeld: economisch, sociaal en milieu, te promoten.

Comundos is het programma gestart met twee conferentiedagen in Brazilië en Centraal-Amerika. We werkten met regisseurs en pedagogische coördinatoren in elke regio om een netwerk van thema's op te richten. De eerste dag van de conferentie was vooral een focus op het creëren van digital stories. We gebruikten beelden en geluid die we konden monteren met oude computers. Tijdens de tweede dag focusten we op het identificeren van thema's voor de verhalen. Door selectie kwamen we tot een overeenkomst voor verschillende categorieën waaronder burgerschap, culturele identiteit, onderwijs, milieu, gender, organisatie, mens en migratie, productieve projecten, en rurale ontwikkeling.

Een jaar later werden de doelstellingen aan de wereld gepresenteerd en de meeste thema's die Comundos had aangekaart werden er ook in opgenomen. Comundos begon met dit netwerk van de VN te gebruiken en stelde die voor als een handleiding voor burgerschap, wat de doelstellingen representeren. Ze leggen de nadruk op schoon drinkwater, respect voor vrouwen, klimaatverandering en andere problemen. We willen graag benadrukken dat iedereen maar vooral leerkrachten, wereldleiders en jongeren vanaf 16 jaar bewust moeten worden over de doelstellingen om deze uiteindelijk ook te bereiken. Het netwerk van de doelstellingen is een handig instrument voor Comundos en al haar partners gingen akkoord met het gebruik ervan.

De onderwerpen zijn flexibel, ze laten organisaties en scholen toe om zich toe te spitsen op verschillende topics. Sommige scholen werken bijvoorbeeld elk jaar aan een specifiek thema terwijl organisaties mogelijks focussen op een specifiek topic om hun werk te systematiseren.

Interculturele dialoog

Leren samenleven

Comundos is een organisatie die zich wijdt aan het promoten van interculturele dialoog. We richten ons ook op het gemakkelijker maken voor jongeren van verschillende nationaliteiten om te leren over origine, talen, etnische groepen en religies met als doel een wereldwijde duurzame samenleving creëren. Medewerkers van Comundos hebben al veertien landen bezocht en geven ook online cursussen om onze deelnemers te laten kennismaken met verschillende culturen en mensen. De organisatie zorgt ook voor vertalingen en ondertitelingen van de verhalen op haar website: Comundos.org om een breder publiek toegang te geven tot het materiaal.

Verschillende deelnemers getuigen over de impact die Comundos heeft gehad op hun leven. Comundos heeft hen meer specifiek een inkijk gegeven in contexten die gelijkaardig zijn aan

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

hun eigen situaties. Veelal gaat het over landelijke gebieden waar zij nog nooit over gehoord hebben. Door verschillende video's en content op de website zijn deelnemers ook in contact gekomen met verschillende talen en culturen.

Er zijn verschillende redenen waarom het belangrijk is om verschillende gemeenschappen samen te brengen en *peer learning* te promoten. Ten eerste kan het helpen om stereotypen de wereld uit te helpen en ervoor te zorgen dat mensen van verschillende achtergronden respect krijgen voor elkaar. Ten tweede kunnen jongeren hun kennis en skills delen. Dit is zeker belangrijk voor mensen in ontwikkelingslanden. Zij beschikken vaak niet over dezelfde onderwijsmaterialen als mensen in ontwikkelde landen. Ten derde is er meer ruimte voor innovatie als mensen van verschillende achtergronden en specialiteiten samengebracht worden. Tenslotte kan *peer learning* helpen om sociale netwerken op te bouwen en sociale cohesie promoten, zeker voor jongeren die uit afgezonderde gemeenschappen.

Verder gebruikt Comundos mediageletterdheid om interculturele dialoog in de praktijk te brengen. Sinds de COVID-19 pandemie is uitgebroken, werden er meer en meer teruggevallen op online sessies. Zelfs in de meest afgelegen gebieden van de wereld. Online vergaderingen zijn een handig hulpmiddel geworden om mensen samen te brengen die dezelfde taal spreken. Comundos heeft bijvoorbeeld een uitwisselingsprogramma opgericht met Spaanssprekende mensen van: Honduras, Guatemala, Ecuador, Bolivia en Spaanssprekende Belgen. De deelnemers waren betrokken bij sociale projecten en de methodologie hielp hen om te reflecteren over de kern van hun samenwerkingen. Voor het Portugees brachten we leerkrachten samen uit Brazilië ¹ en Mozambique² om verhalen te maken. Sommige verhalen waren aanvullend bijvoorbeeld het verhaal over lokale radio.

Comundos is erin geslaagd om geografische barrières te overwinnen en mensen met verschillende achtergronden samen te brengen. Door deze inspanningen draagt Comundos bij aan een meer verbonden en veerkrachtige wereldwijde gemeenschap.

Nieuwe benaderingen over leren post-pandemie

De pandemie heeft de manier van traditioneel leren compleet veranderd. Het heeft ook deuren geopend naar nieuwe manieren om les te geven. Door gebruik te maken van online middelen om te vergaderen, taalcursussen in een context en podcasts kunnen we een grotere culturele uitwisseling en leermogelijkheden bevorderen die de fysieke grenzen overstijgen.

Een andere innovatieve benadering is podcasts gebruiken voor *peer learning*. In een initiatief werden Franstalige mensen uit Afrikaanse landen zoals Congo, Benin, Senegal en Kameroen samengebracht in een zoom vergadering om over een thema te spreken voor een podcast. In de podcast zijn interviews te horen met auteurs die zo een platform aanrijken voor interculturele uitwisseling en leren.

---

¹<https://www.comundos.org/en/content/how-we-created-our-community-web-radio-cafund%C3%B3>

² <https://www.comundos.org/en/content/lack-access-communication-puts-our-community-risk?language=es>

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

Noord en Zuid

Storytelling helpt ons ook om het Globale Noorden en Globale Zuiden dichter bij elkaar te brengen. Het hielp de gemeente Evergem (Oost-Vlaanderen) om nieuwe perspectieven te verkennen tijdens coronatijden. De Gemeentelijke Raad voor Internationale Samenwerking, GRIS³, steunt initiatieven in Afrika en Latijns-Amerika. Ook inwoners van Evergem werken aan deze projecten. Deze projecten zijn eigen initiatieven die in het leven werden geroepen door Belgische inwoners die een project in het Globale Zuiden willen steunen na persoonlijke waarnemingen.

Wanneer door de pandemie verschillende initiatieven niet meer konden doorgaan zoals festivals en liefdadigheidsacties, bood digitale communicatie een kans voor een nieuwe en een meer inhoudelijke benadering. Comundos en Evergem zetten een project op die partners van het Globale Zuiden verbond met inwoners van Evergem door digital storytelling.

“In het begin was er wat weerstand van de mensen hier”, zegt Noord-Zuidambtenaar Koen De Baets. “Velen zijn ouder dan 65 jaar en voelen zich niet thuis in de digitale wereld, maar ook voor hen was het een bijzonder leerrijke ervaring op vlak van technologische vaardigheden.”

Het antwoord van het Globale Zuiden was nog verrassender. “Door de mensen van het Globale Zuiden hun eigen verhaal te laten maken, laat je de controle los”, legt De Baets uit. “De rollen werden omgedraaid: de partners in het Globale Zuiden bleken zeer bekwaam om visueel materiaal te voorzien en hun verhaal te vertellen. In plaats van een actieve rol, nam het district in Evergem de rol aan van toeschouwer en getuige van de verhalen die het Globale Zuiden vertelde. Bovendien legden de partners in het Globale Zuiden uit hoe ze hun project graag wilden ontwikkelen.”

Het project werd afgesloten met een ‘filmfestival’ dat een tiental films vertoonde en meerdere ‘Oscars’ uitreikte. “Het project was heel intensief, maar ook heel waardevol en leerrijk voor alle betrokkenen”, concludeerde De Baets.

De uitwisseling tussen de Vlaamse gemeenschap en het Globale Zuiden beperkt zich niet tot Evergem. In Sint-Niklaas, de zusterstad van Tambacounda in Senegal, gebruikte men ook digital storytelling om de lokale problemen van Tambacounda te belichten.

Samenwerkingen

Comundos zet zich al heel lang in om met studenten te werken, wat de impact van

---

³ <https://www.comundos.org/en/content/story-gris-evergem>

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

de organisatie enorm heeft versterkt. De organisatie heeft de mooie kans gehad om samen te werken met verschillende hogescholen en universiteiten over heel de wereld. Ze trok graduaten in taalkunde, pedagogie en journalistiek aan, waarvan sommigen zijn gebleven tot twee jaar na hun officiële stages en enorm hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de organisatie.

In 2015 had Comundos het geluk om de aandacht van UNESCO te trekken, waardoor de organisatie uiteindelijk werd uitgenodigd om een workshop te geven op de centrale ICT-conferentie in Parijs. De workshop was een groot succes: deelnemers zetten zich tot op de dag van vandaag in om het werk van Comundos te versterken. Ondanks dit initiële succes was het een serieuze uitdaging voor Comundos om haar doelstellingen te laten doordringen. Veel ngo's in Europa erkennen nog steeds niet hoe belangrijk mediawijsheid is voor hun projecten. Belgische ngo's vergeten daarnaast vaak de invloed van commerciële media op het Globale Zuiden en hechten niet genoeg belang aan mediaonderwijs in hun programma's, wat een enorme impact heeft op het opleidingsniveau van de burgers.

Comundos heeft banden met meerdere universiteiten over heel de wereld, zoals de VUB. De faculteit van Letteren en Wijsbegeerte helpt om de meeste video's van Comundos te vertalen en te ondertitelen in het Engels, Spaans, Nederlands en Frans. Getalenteerde masterstudenten aan de VUB hielpen Comundos ook om nieuwe pedagogisch georiënteerde hoofdstukken te ontwikkelen. Elke student kreeg de kans om een hoofdstuk op basis van zijn interesses te ontwikkelen. Het programma *digital content creation* van de UGent is ook een partner van Comundos. Comundos werkte samen met La Universidad El Rosario in Colombia voor het uitbreidingsproject met de inheemse bevolking. Zo ontstonden er virtuele uitwisselingen met het Braziliaanse Suruí-volk.

Er is een Erasmus+-samenwerking op komst met de organisatie Birarada in Turkije (Academici voor Vrede).

Comundos gaf ook gastlezingen aan Hogeschool UCLL (University Colleges Leuven-Limburg). Studenten van deze hogeschool werden onze eerste vaste vrijwilligers werden en hielpen om het werk van de organisatie te organiseren, vooral bij vertalingen.

Thomas More hogeschool stuurde ook studenten naar Brazilië om een documentaire te creëren in de populaire wijken rond Rio de Janeiro. Verder werkte

Comundos samen met meerdere Belgische ngo's, zoals Disop en Via Don Bosco, samen met hun lokale ngo's. Zij integreerden het werk van Comundos in hun programma's en leiden zo meer dan 700 leerkrachten op in verschillende landen.

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

De organisatie is overtuigd dat haar samenwerkingen met universiteiten, ngo's en studenten cruciaal zijn om te blijven groeien en de mediawijsheid te bevorderen in het Globale Zuiden.

Identiteitsontwikkeling d.m.v. digital storytelling

Storytelling helpt studenten bij het verkennen en ontwikkelen van hun identiteit door middel van:

1. **Bezinning en zelfbewustzijn:** de workshops of masterclasses laten de deelnemers stilstaan bij hun eigen ervaringen, waarden, overtuigingen en meningen. Dit leidt dan tot een beter zelfbegrip.
2. **Creativiteit:** deelnemers krijgen de kans om hun ideeën en emoties te uiten op een actieve en interessante manier. Door de creatieve werkwijze kunnen ze zich uitdrukken op manieren die traditioneel schrijven of verbale communicatie niet toelaten.
3. **Empathie en perspectief:** door een digitaal verhaal te schrijven, verkennen studenten diverse perspectieven en ervaringen. Dat stelt hen in staat om empathie en begrip op te brengen voor anderen.
4. **Verbondenheid en gemeenschapsvorming:** de workshops bevorderen gemeenschapsvorming onder de deelnemers. Wanneer studenten hun verhalen delen met anderen, vinden ze raakvlakken en ontstaan er relaties geworteld in gemeenschappelijke ervaringen en interesses.

Enkele getuigenissen over de rol van Comundos

De laatste jaren heeft digital storytelling zich bewezen als krachtig instrument voor zelfexpressie, creativiteit, empathie en gemeenschapsvorming. Comundos biedt digital storytellingworkshops aan om mensen van over heel de wereld te stimuleren om hun verhalen te delen via digitale media. Hieronder belichten we enkele ervaringen van mensen die hebben deelgenomen aan de workshops.

- Giovanna Quaranta, Master Pedagogie, VUB (Italië):

In de 21ste eeuw hebben we dringend behoefte aan mensen die hun eigen verhaal vertellen om het publiek te informeren en te sensibiliseren over onderwerpen waar we niet veel van afweten. Zo kom je in actie tegen de toenemende valse en foute informatie en de immense invloed van commerciële media.

- Sheila, Master Pedagogie, VUB (Spanje)

Door deze ervaring heb ik vaardigheden verworven op vlak van samenwerking,

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

sociale mediabeheer, contentontwerp en digitale (didactische) vaardigheden. Daarnaast heeft dit me de kans gegeven om tegelijk les te geven en te leren. Deze vaardigheden zijn cruciaal voor mij als sociale opvoedster en toekomstige onderwijsspecialiste, want ze bevorderen kwaliteitsonderwijs, maken mensen bewust en helpen om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs) te bereiken.

- Yokossi Iropa René (Benin)

Ik ben Yokossi Iropa René uit Benin, deelnemer van de cursus van Comundos. Vroeger hield ik vast aan het geloof dat digitale productie exclusief voor geprivilegieerde deskundigen was. Mijn perspectief is echter veranderd toen ik in contact kwam met Comundos via Bart en het partnerschap tussen Merelbeke en Toucountouna. Tijdens de cursus leerde ik om mijn verhalen, activiteitenverslagen en sensibiliseringssessies tot leven te brengen door middel van digital stories. Het proces heeft niet alleen mijn schrijf- en synthesevaardigheden versterkt, maar ook mijn creativiteit en nieuwsgierigheid. Iedere mooie fotoreeks is voor mij een inspiratiebron voor een nieuw verhaal. Met digital storytelling wil ik een positieve impact op mijn gemeenschap hebben en anderen inspireren om dat ook te doen.

- Rejoice (Nigeria)

Tot in mei 2022 wist ik weinig over digital storytelling, maar dat veranderde toen ik een workshop van Comundos bijwoonde via Zoom. Dit programma heeft mij kostbare praktische kennis over *fake news* en contentcreatie bijgebracht, waardoor ik nu veel beter valse informatie kan detecteren. Dankzij de workshop heb ik mijn eigen verhaal bijna meteen na afloop kunnen creëren. Ik haalde er zowel enthousiasme als voldoening uit. De cursus van Comundos over digital storytelling heeft me geleerd hoe ik mijn ideeën snel kan samenbrengen in een coherent verhaal. Het bood ook een integrale aanpak voor contentcreatie.

Ik ben Comundos enorm dankbaar voor deze leerzame ervaring die mijn verhalende capaciteit van zo goed als onbestaand naar vergesmeerd heeft gebracht. Dankzij deze workshop kan ik mijn ideeën efficiënter creatief omvormen naar digitale verhalen die bijdragen aan de ontwikkeling van de gemeenschap.

- Associate Professor Asli Telli (Universiteit van de Witwatersrand / Johannesburg / Cologne / Istanboel). Samen met professor Telli hebben we een workshop gegeven aan Academics in Solidarity aan de Vrije Universiteit van Berlijn. Een terugblik op haar ervaring:

Als academici hebben we de neiging om in onderwijs de prioriteit te geven aan theorie en lesgeven, terwijl we vaak vergeten dat iedere leerling zijn eigen unieke verhaal

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

heeft. Digital storytelling vormt echter een praktische aanpak die het traditionele onderwijsparadigma op zijn kop zet.

Tijdens mijn werk met academici in ballingschap werd ik getuige van de diepgaande impact van digital storytelling. Wanneer mijn collega's hun verhalen vertelden over hoe ze gevlucht zijn, hoorden ze hun eigen stemmen, maar ontdekten ze ook een nieuwe appreciatie voor het visuele planningsproces en de verspreiding van hun verhalen. Deze ervaring veranderde hen in levenslange leerlingen van digitale media en trainers van verschillende generaties in het vertellen van ervaringsgerichte verhalen.

Digital storytelling biedt een krachtig middel om empathie en begrip te creëren, vooral in de context van ontheemde gemeenschappen. Door hun ervaringen te delen via digitale media kunnen academici in ballingschap en anderen barrières doorbreken en in contact komen met een breder publiek. Als academici is het belangrijk om de waarde van ervaringsverhalen te erkennen en ze in onze onderwijspraktijk te integreren. Door dit te doen, kunnen we een meer inclusieve en boeiende leeromgeving creëren die echt de verhalen van elke individuele leerling waardeert.

Gebrek aan financiering van mediageletterdheid

Om het huidige gebrek aan financiering voor mediageletterdheid aan te pakken, is het essentieel dat regeringen, particuliere organisaties en individuen het kritieke belang van onderwijs in mediageletterdheid erkennen en voldoende financiering en ondersteuning bieden voor de implementatie ervan. Het gebrek aan middelen kan het bereik van deze programma's beperken, vooral onder gemarginaliseerde gemeenschappen en mensen met beperkte toegang tot onderwijs en middelen. Als gevolg daarvan kunnen deze individuen en samenlevingen kwetsbaarder zijn voor mediamanipulatie, onjuiste informatie en propaganda.

Begin 2023

In januari en februari van 2023 organiseerde Comundos twee workshops in afgelegen gebieden in Brazilië. Eén workshop werd gehouden met jongeren uit zes Marron-gemeenschappen in Itapecuru-Mirim, in de staat Maranhão. De andere workshop werd gehouden op het grondgebied van het Surui-volk in de buurt van Cacoal, Rondônia, met een inheemse stam in het Amazonegebied. Tijdens deze workshops werd een nieuwe aanpak getest waarbij al het redactie- en montagewerk werd gedaan op een mobiele telefoon, zodat er geen computers nodig waren. Aangezien slechts twee van de 15 deelnemers in elke groep wisten hoe ze een computer moesten gebruiken, bleek deze aanpak heel effectief omdat alle deelnemers toegang hadden tot een smartphone. De

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

implicaties van deze nieuwe aanpak voor Comundos moeten nog volledig ontdekt worden, maar ze zou in de toekomst mogelijk een veel breder publiek kunnen bereiken.

Misschien kan deze evolutie leiden tot burgerjournalistiek of zelfs worden geïntegreerd in schoolcurricula. Alleen de tijd zal leren wat de toekomst voor Comundos in petto heeft.

Conclusie

Kortom, Comundos levert een unieke en waardevolle bijdrage aan media-informatiegeletterdheid. Zoals in dit hoofdstuk is benadrukt, richt de aanpak van Comundos zich op het begrijpen van de context van mediaboodschappen, het in vraag stellen van veronderstellingen en vooroordelen, en het actief omgaan met media als onderdeel van een bredere gemeenschap. Dit gebeurt met behulp van digitale hulpmiddelen die de kloof tussen verschillende culturen helpen overbruggen en wederzijds begrip bevorderen. Door kritisch denken en mediawijsheid op deze manier te stimuleren, voorziet Comundos individuen niet alleen van de vaardigheden om complexe medialandschappen te navigeren, maar draagt het ook bij aan de opbouw van meer geïnformeerde, betrokken en democratische samenlevingen. Bovendien legt de aanpak van Comundos de nadruk op gemeenschap en samenwerking alsook het belang van gezamenlijk werken aan betekenisvolle verandering in de media en samenleving. Door de Comundos-aanpak te integreren in onderwijs over media-informatiegeletterdheid, maken we mensen tot actievere en verantwoordelijke mediagebruikers en burgers.

HOE COMUNDOS BIJDRAAGT AAN INFORMATIE- EN MEDIAGELETTERDE STEDEN VOOR IEDEREEN

Bronnen

- De Walsche, A. (2022, May 17). We want to digitally prepare youth so they also can have a voice. MO*. <https://www.mo.be/en/analysis/we-want-digitally-prepare-youthso-they-also-can-have-voice>
- Comundos. (2016). Guatemala 2016: Report and Result Analysis Implementation Media Literacy Through Digital. Retrieved from <https://www.comundos.org/en/content/guatemala-2016-report-and-result-analysisimplementation-media-literacy-through-digital>
- Gupta, R., & Kishore, M. (2017). Emotion and cognition: A review of the literature on their interaction. *Frontiers in psychology*, 8, 1454. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01454>
- Hobbs, R., & Jensen, A. (2018). The past, present, and future of media literacy education. *Journal of Media Literacy Education*, 10(1), 1-11. doi: 10.23860/JMLE2018-10-1-1
- Koltay, T. (2019). Media literacy in the digital age: Literacy, education and democracy. *European Journal of Education*, 54(2), 254-264. doi: 10.1111/ejed.12345
- Lloyd, K., et al. (2013). *Digital storytelling: Capturing lives, creating community*. Routledge.
- Mediawijzer.net. (n.d.). Media literacy: What is it? <https://www.mediawijzer.net/english/what-is-media-literacy/>
- National Association for Media Literacy Education. (2018). The Core Principles of Media Literacy Education. Retrieved from <https://namle.net/publications/coreprinciples/>
- Ott, Jan. (2020). Cognitive Happiness, or the Cognitive Component of Happiness. 10.1007/978-3-030-56600-5_4
- Potter, W. J. (2013). *Media literacy* (7th ed.). Los Angeles: Sage Publications.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
- Van den Bulck, H., & Tambuyzer, B. (2018). Media literacy as a critical tool in citizenship education. *European Journal of Education*, 53(4), 513-525. doi: 10.1111/ejed.1227